

SUOMEN
KIRJAINSTITUUTIN
SÄÄTIÖ SR

STIFTELSEN FÖR
FINLANDS
BOKINSTITUT SR

Y 1913023-5

TOIMINTAKERTOMUS 2016

27.3.2017

SISÄLLYS

1. SÄÄTIÖN TARKOITUS	3
2. TARKOITUKSEN TOTEUTTAMINEN	3
2.1. HENKILÖKUNTA	4
2.2. TOIMITILAT	1
2.3. SUOMEN KIRJAINSTITUUTTI	2
2.3.1. Tarkoitus ja tehtävä	2
2.3.2. Yleisötyö	2
2.3.3. Yhteistyö	3
2.3.4. Hankkeet	4
2.3.5. Asiantuntijatoiminta	4
2.3.6. Viestintä ja markkinointi	4
2.4. SUOMALAISEN KIRJAN MUSEO PUKSTAAVI	5
2.4.1. Tarkoitus ja tehtävä	5
2.4.2. Näyttelytoiminta	5
2.4.3. Yleisötyö	7
2.4.4. Kokoelmatoiminta	9
2.4.5. Museokauppa ja Kahvila Pukstaavi	11
2.4.6. Viestintä ja markkinointi	12
2.5. SASTAMALAN SEUDUN MUSEO	14
2.5.1. Tarkoitus ja tehtävä	14
2.5.2. Katsaus toimintaan	14
2.5.3. Näyttelytoiminta	15
2.5.4. Yleisötyö	17
2.5.5. Kokoelmatoiminta	18
2.5.6. Museokauppa	21
2.5.7. Viestintä ja markkinointi	21
2.6. KÄVIJÄMÄÄRÄ	23
3. TALOUS	23
4. HALLINTO	24
5. TULEVAISUUDEN NÄKYMIÄ	25

1. SÄÄTIÖN TARKOITUS

Säätiön tarkoituksena on edistää ja vaalia suomalaista kirjakulttuuria ja kirjallisuutta sekä ylläpitää ja vahvistaa suuren yleisön ymmärrystä kirjan ja kirjallisuuden ilmentämästä kulttuuriperinnöstä, kulttuurihistoriasta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä.

Maantieteellinen toiminta-alue on Suomi. Säätiö harjoittaa kansainvälistä yhteistyötä suomalaisen kirjakulttuurin lujittamiseksi ja tunnettuuden lisäämiseksi.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö edistää tiedon saatavuutta ja saavutettavuutta harjoittamalla siihen liittyvää tallennus-, tutkimus-, tiedonvälitys-, näyttely-, julkaisu-, tapahtuma- ja koulutustoimintaa. Tehtävänä on myös edistää lukemista ja olla yhteiskunnallisesti aktiivinen, osallistava ja vuorovaikutteinen toimija.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö hallinnoi Suomen Kirjainstituuttia sekä harjoittaa ja kehittää kirjaan liittyvää ja muuta kulttuurihistoriallista museotoimintaa. Säätiö voi jakaa apurahoja ja palkintoja.

Säätiön toimintaa ei harjoiteta tai museoita ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Säätiöllä voi olla säätiölain sallimaa omatoimista varainhankintaa, joka käytetään säätiön tarkoituksen mukaisen toiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

2. TARKOITUKSEN TOTEUTTAMINEN

Säätiö toteuttaa tarkoitustaan kolmen hallinnoimansa yksikön kautta.

- **Suomen Kirjainstituutti** – kirjallisuuskentän valtakunnallinen toimija vuodesta 2004.
- **Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi** – museokentän valtakunnallinen toimija vuodesta 2011.
- **Sastamalan seudun museo** – museokentän seudullinen toimija vuodesta 1932, siirtyi säätiön hallintaan vuoden 2012 alusta.

Kaikissa kolmessa yksikössä vuoden 2016 toimintaa kuvaa sana yhteistyö. Vuoden aikana toimintaa suunniteltiin ja toteutettiin yhä enemmän yhteistyössä paikallisen, maakunnallisen ja valtakunnallisen tason toimijoiden kanssa. Samalla kehitettiin uusia yhteistyömalleja niin tapahtumien kuin näyttelyiden toteuttamiseksi. Esimerkkeinä ovat Helsingin kirjamesseille toteutettu näyttely Rihvelitaulusta tablettiin, Pirkanmaan kirjatoimijoiden kanssa aloitettu yhteishanke Lukeva Pirkanmaa, Sastamalan seudun museon koordinoima Tyrvään Mantan juhluvuoden 2017 suunnittelu, sastamalalaisesta hattukulttuurista kertova PääMaja-näyttely sekä Taitoa Tyrvältä -käsityönäyttelykonsepti lähialueen käsityöläisten kanssa.

Vuonna 2016 säätiön alla tapahtui henkilöstömuutoksia, joiden myötä toiminnantarkastelu niin sisällöllisesti kuin taloudellisesti tuli ajankohtaiseksi.

Yksiköiden toimintaa eritellään kohdissa 2.3, 2.4. ja 2.5.

2.1. HENKILÖKUNTA

Vakituinen henkilökunta

Johtaja-asiamies

Leena Aaltonen (johtava asiantuntija 1.9.2016 alk.), Reetta Kettunen (8.8.–31.10.2016)

Amanuessi

Marja Hänninen-Tolvi (vt. johtaja 1.11.2016 alk.)

Museolehtori

Sanna Asikainen

Viestintävastaava

Pama Alavilo, sij. Heli Tuominen (7.3.2016 alk.)

Asiakaspalveluvastaava

Teresa Vidfelt, sij. Tuija-Maija Pullinen (1.8.2016 alk.)

Lisäksi museoamanuenssit Maria Pietilä ja Emiliä Heikkilä olivat työlomalla.

Muu henkilökunta

Säätiössä on työskennellyt yksi määräaikainen työntekijä, Outi Lähteenlahti, Tarinoiden Sastamala -hankkeessa. Lisäksi säätiössä ovat työskennelleet tuntityöntekijöinä asiakaspalvelussa ja yleisötyössä Elina Kokkonieniemi, Sannukka Tuomisto, Johanna Metsänkylä, Paula Helin ja Veli-Pekka Bäckman.

Vuoden aikana säätiössä työskenteli kolme harjoittelijaa: Taru Korvenperä Joensuun yliopista sosiologian oppiaineesta korkeakouluharjoittelussa, Johanna Metsänkylä Huitisten ammatti- ja yrittäjäopistosta Liiketalouden perustutkinnon harjoittelussa sekä Karla Miranda maahanmuuttajien kielikoulutuksesta. Heidän lisäksi kolme oppilasta suoritti museossa tet-harjoittelun ja kaksi opettajaa suoritti opettajien tet-päivän.

Sastamalan seudun museossa työskenteli kaksi vapaaehtoista työntekijää, Raija Lemmetty ja Heikki Laakso.

Koulutukset

Henkilökunnan yhteinen koulutus

Markkinointikoulutus, Hanna Willman-livarinen, Pukstaavi

Taloushallintokoulutus, EK-Tilit Oy, Pukstaavi

Some-koulutus, viestintävastaava Heli Tuominen, Pukstaavi

Sanna Asikainen, museolehtori

Seinäton museo-koulutus (Museoliitto), Helsinki

Marja Hänninen-Tolvi, amanuessi

Esimies työnantajan edustajana (Avainta), webseminaari

2.2. TOIMITILAT

Suomen kirjainstituutin säätiö sekä sen yksiköistä Kirjainstituutti ja Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi sijaitsevat Bäckmanin talossa (Marttilankatu 12, 38200 Sastamala). Museon toiminta näissä tiloissa on niin vakiintunutta, että koko taloa kutsutaan arkikielessä Pukstaaviksi. Säätiön henkilökunnan toimitilat sijaitsevat niin ikään Pukstaavissa.

Sastamalan seudun museon sijaitsee Tyrvään pappilan vanhassa kiviinavetassa (Jaatsinkatu 2, 38210 Sastamala). Rakennuksen haasteina ovat muun muassa riittämätön talotekniikka, saavutettavuus ja lämpövuoto-ongelmat.

Museoiden kokoelmat sijaitsevat neljässä varastotilassa. Kokoelmia on Sastamalan seudun museon lisäksi Stormin entisellä koululla ja Varikon varastorakennuksessa (ns. isot esineet). Lisäksi Vihattulantiellä sijaitsevissa suulissa ja navettarakennuksessa on vanhaa maatalousvälineistöä.

Sastamalan kaupunki vastaa kaikkien kiinteistöjen ylläpidosta ja on sitoutunut kehittämään ja uudistamaan niitä. Kaikki kiinteistöt lukuun ottamatta Varikon alueella sijaitsevaa kokoelmavarastoa ovat Sastamalan kaupungin omistuksessa. Kaupungin sisäiset vuokrat museorakennuksista varastoiheen on noin 250 000 €.

2.3. SUOMEN KIRJAINSTITUUTTI

2.3.1. Tarkoitus ja tehtävä

Suomen kirjainstituutti on ollut kirjallisuuskentän valtakunnallinen toimija vuodesta 2004 alkaen. Sen keskeiset tehtävät ovat:

- Edistää kirjallisuuden alan tuntemusta, kirjallisuutta, tutkimusta, koulutusta ja harrastamista.
- Edistää lukemista ja kirjoittamista ja kiinnostusta kirjallisuuden eri lajeihin.
- Koota ja välittää tietoa sekä koordinoita ja kehittää kirja-alan toimijoiden keskinäistä yhteistyötä.
- Avata kirjan ja kirjallisuuden historian ja nykypäivän ilmiöitä sekä tieteen ja taiteen tuoreimpia saavutuksia hauskesti ja älykkäästi.
- Kouluttaa opettajia toimimaan lukemisen edistämiseksi ja kirjallisuuden tuntemisen lisäämiseksi.
- Toimia draamalähtöisen kirjallisuuskasvatuksen edelläkävijänä.

2.3.2. Yleisötyö

Kirjainstituutti on tehnyt pitkäjänteistä työtä kirjallisuuskasvatuksen, kulttuurisen lukutaidon ja lukemisen edistämisen eteen. Vuonna 2016 opetushenkilöstölle suunnattua täydennyskoulutustoimintaa kehitettiin paikallisella tasolla. Koulutuksia järjestettiin 14 kappaletta Suomalaisen kirjan museo Pukstaavin tiloissa.

Täydennyskoulutukset

Täydennyskoulutusten tavoitteena on perehdyttää osallistujat draaman keinoin tapahtuvaan monilukutaidon kehittämiseen sekä tuoda esiin museoiden ajankohtaisia näyttelyitä ja yleisötoimintaa.

Varhaiskasvatuksen täydennyskoulutuksia järjestettiin Sastamalan kaupungin kanssa vuonna 2016 yhteensä 11 kappaletta. Näistä 7 koulutusta oli päiväkotihenkilöstölle (teemana tunnetaidot) ja 4 perhepäivähoitajille (teemana ympäristökasvatus ja visuaalinen lukutaito kirjallisuuskasvatuksen keinoin).

Kummikoulu- ja päiväkotitäydennyskoulutuksia järjestettiin 3 kertaa.

Täydennyskoulutusten tavoitteena on tarjota henkilöstölle ajankohtaisiin tarpeisiin draaman ja kirjallisuuskasvatuksen keinoja soveltavaa toimintaa sekä teoriaa. Marttilan koulun opettajien täydennyskoulutuksessa oli kevään teemana runous ja syksyllä tarinateatteri. Koiramäen päiväkodin henkilökunnan täydennyskoulutuksen teemana olivat tunnetaidot kirjallisuuskasvatuksen keinoin.

Koulu- ja päiväkotiyhteistyö

Kummikoulu yhteistyömalli Marttilan koulun kanssa on hioutunut toimivaksi. Koulun oppilaat osallistuvat vuosittain toistuvaan teemalliseen ja tavoitteelliseen työpajatoimintaan,

joka on ilmaista. Opettajat osallistuvat vuosittain maksulliseen täydennyskoulutukseen, joka räätälöidään heidän tarpeisiinsa. Lisäksi yhteistyöhön kuuluvat yhteiset suunnittelupalaverit ja tarpeen mukaan muuta yhteistoimintaa. Mallia on kehitetty vuodesta 2014.

Kummipäiväkotitoiminta aloitettiin vuonna 2016 Koiramäen päiväkodin kanssa. Uuden varhaiskasvatussuunnitelman (VASU) tuloa ennakoitiin syksyllä 2016 lapsille suunnatuissa työpajoissa ja henkilökunnan maksullisissa täydennyskoulutuksissa. Teemoiksi valittiin tunnetaidot sekä ympäristön lukutaito kirjallisuuskasvatuksen keinoin. Yhteistyötä esiteltiin myös vanhempainillassa. Yhteistyöhön kuuluvat yhteiset suunnittelupalaverit ja tarpeen mukaan muuta yhteistoimintaa.

Koiramäen päiväkodin lapsille suunnatussa työpajassa tutustuttiin arkkitehtuurikasvatukseen Reino ja Skissi -lastenkirjasta laaditun prosessidraamatyöskentelyn avulla. Tämä työpajatoiminta esiteltiin myös osana varhaiskasvatuksen henkilöstön täydennyskoulutusta.

Monialaisen oppimiskokonaisuuden pilotoinnin suunnittelu aloitettiin syksyllä 2016 Varilan koulun 5.luokkien kanssa. Pilotti pohjautuu Pukstaavissa toteutettuun Yxi kelvollinen keksintö -työpajaan, jossa tutustutaan kirjapainotaidon historiaan ja merkitykseen. Pilotointi tapahtuu vuoden 2017 alussa.

Tapahtumat

Kirjailijavieraat

Vuoden aikana tutustuttiin yhteensä viiteen kirjailijavierajaan: 18.2. Anni Kytömäki, 14.5. Rosa Meriläinen, 8.9. Juha Itkonen ja 15.10. Mikko Metsähonkala sekä Jukka Laajarinne.

Lukupiiri

Lukupiiri kokoontui keväällä yhteensä kolme kertaa ja jäi tämän jälkeen tauolle.

2.3.3. Yhteistyö

Kirjainstituutti pyrkii vuosittain osallistumaan monipuoliseen yhteistyöhön kirja-alan toimijoiden kanssa.

Lankku

Sastamalan Opiston ja muiden kirjapääkaupunkitoimijoiden kanssa suunniteltiin Lankku eli Lasten ja nuorten kirja- ja kulttuuritapahtuma. Lankun juuret ovat Kirjainstituutin aikana suunnitellussa lasten ja nuorten kirjapäivissä eli Kirjasissa. Tarkoituksena oli tänä vuonna lanseerata tapahtuma uudelleen kooten yhteen lastenkulttuurin tekijöitä ja kokijoita. Lankku järjestettiin Sylvania koululla, jossa toteutettiin yhteensä 22 työpajaa. Kirjainstituutti ja Pukstaavi järjestivät Lankussa uutistyöpajan, jossa osallistujat pääsivät kokeilemaan toimittajan työtä.

Lukeva Pirkanmaa -hanke

Kirjainstituutti on mukana Lukeva Pirkanmaa -hankkeen suunnitteluryhmässä yhteistyössä muun muassa Lastenkirjainstituutin ja Pirkanmaan Äidinkielen Opettajien kanssa. Kyseessä on Pirkanmaan Kulttuurirahaston tilaama erillishanke, jonka tavoitteena on edistää nuorten lukuharrastusta Pirkanmaalla ja koota maakunnan kattava kirja-alan yhteistyöverkosto.

OmaFilmi! -hanke

OmaFilmi! on valtakunnallinen nuorten kaksipäiväinen lyhytelokuvafestivaali, jonka ohjausryhmässä on Suomen kirjainstituutin edustaja. Festivaali järjestetään Sastamalassa ensimmäisen kerran 20.–21.5.2017. Kyseessä on elokuvafestivaali, joka esittää 12–18-vuotiaiden nuorten itsensä tekemiä elokuvia. Festivaali koostuu lyhytelokuvanäytöksistä, nuorille suunnatuista asiantuntijaluennoista, työpajoista sekä iltajuhlasta. Festivaali on pääsymaksuton, mikä mahdollistaa sen tasa-puolisen saavutettavuuden. Festivaalin ohjelma suunnitellaan yhdessä nuorten kanssa ja se on osana Suomi100-hanketta ja Suomi100-juhlaohjelmistoa.

Pirkkaset

Pirkanmaan lastenkulttuurikuukausi on Pirkanmaan kuntien yhteinen lastenkulttuurifestivaali, joka järjestetään vuosittain helmikuussa. Kuukauden aikana järjestetään eri taiteenalojen tapahtumia, esityksiä, kursseja, näyttelyitä ja paljon muuta. Tavoitteena on tarjota helposti lähestyttävää kulttuuria ja taidetta lapsille ja perheille sekä nostaa esiin kunnissa tehtävää lastenkulttuurityötä. Suomen Kirjainstituutin ja Pukstaavin edustaja osallistuu Pirkkaset työryhmään, joka koordinoi Pirkkasia ja tiedottaa alueellisesta lastenkulttuuritarjonnasta säännöllisesti ja myös suunnittelee yhteisiä linjauksia lastenkulttuurin kehittämiseksi alueella.

2.3.4. Hankkeet

Tarinoiden Sastamala -hanke alkoi syyskuussa ja sen tavoitteena on tarjota monitaiteista, laadukasta ja innovatiivista harrastetuntisisältöä Sastamalan koululaisille. Tunnit suunniteltiin yhteistyössä koulujen kanssa ja oppilaiden toivomuksia kuunnellen sekä museoiden muuhun toimintaan linkittäen. OKM:n tukema hanke on osa hallituksen kärkihanketta, jolla pyritään parantamaan lastenkulttuurin saatavuutta.

Kirjallisuuslähtöisen sanataidekasvatuksen ja kulttuuriperintökasvatuksen avulla kannustetaan lapsia kirjoittamisen ja lukemisen pariin. Kerhoissa harjoitetaan eläytymiskykyä, laajennetaan sanavarastoa, autetaan rakentamaan oppilaan identiteettiä ja kannustetaan etsimään persoonallista ilmaisua.

Hanke liittyy kaikkien säätiön yksiköiden toimintaan.

2.3.5. Asiantuntijatoiminta

Yhteistyötoiminnan lisäksi Kirjainstituutin henkilöstö toimii pyydettyinä erilaisissa tilanteissa. Keväällä 2016 museolehtori esimerkiksi oli esittelemässä Sastamalan verkostolukion kanssa toteutettua Aikamatkaaja-hanketta ITK-seminaarissa Hämeenlinnassa. Syksyllä hän esitteli kummitoimintaa Koiramäen päiväkodin vanhempainillassa.

2.3.6. Viestintä ja markkinointi

Suomen Kirjainstituutin viestintä kulkee pääosin Pukstaavin viestinnän alla, lukuun ottamatta tiedotteita ja mainoksia. Vuodesta 2011 Pukstaavin perustamisesta lähtien sen nettisivujen alle on luotu kattobrändi, joka kokoaa kirjaan liittyviä säätiön toimintoja yhteen. Tulevaisuudessa on pohdittava, onko tarpeen brändätä Kirjainstituutin uudelleen vai halutaanko nimenomaan tehdä instituutin toimintaa Pukstaavin alla. Toistaiseksi valinta on toiminut hyvin.

2.4. SUOMALAISEN KIRJAN MUSEO PUKSTAAVI

2.4.1. Tarkoitus ja tehtävä

Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi on suomalaisen kirjan kulttuurihistorian erikoismuseo ja Suomen ainoa kirjan museo. Pukstaavi on museokentän valtakunnallinen toimija. Toiminta alkoi 1.7.2011. Museota hallinnoi Suomen kirjainstituutin säätiö. Sen keskeiset tehtävät ovat:

- Kokoaa, tallentaa, tutkii ja välittää kirja-alan tietoa. Toteuttaa näyttely-, julkaisu-, opetus- ja palvelutoimintaa.
- Avaa kirjan ja kirjallisuuden historian ja nykypäivän ilmiötä sekä tieteen ja taiteen tuoreimpia saavutuksia hauskaasti, älykkäästi, oivaltavasti ja yllätyksellisesti.
- Vahvistaa ymmärrystä kirjan kulttuurihistoriasta ja sen yhteiskunnallisesta merkityksestä katse tulevaisuudessa.
- Ohjaa ja kehittää kirjamuseoiden yhteistyötä, myös kansainvälisesti.
- Pukstaavi on valtionosuusmuseo ja sen toimintaa ohjaa museolaki ja -asetus.

2.4.2. Näyttelytoiminta

Päänäyttely

Vuonna 2011 tuotettu päänäyttely **Inkunaabelista sähkökirjaan** kertoo suomalaisen kirjan tarinan inkunaabelista sähkökirjaan. Tarina alkaa 1400-luvun lopulta ja jatkuu tähän päivään.

Vuoden aikana näyttelyn yhteyteen suunniteltiin erilaisia opastuksia ja vaihtuva näyttely **Tunne tilasta tarinaan** levittäytyi pitkin päänäyttelyä. Talvella päänäyttelyä täydentämään saatiin Marko Vesterbackan suunnittelema **Pilkkupanimo** eli keksintö, joka pilkun paikkaa.

Päänäyttely on saanut asiakkailta hyvän vastaanoton vuosien varrella. Palautteen mukaan se koetaan oivaltavaksi, kiinnostavaksi ja yllätykselliseksi. Näyttely on jo kuusi vuotta vanha. Sen näyttelytekniset ratkaisut vaativat jatkuvaa huoltoa sekä uusien osien vaihtoa. Tulevaisuudessa näyttely tulee uusia ja toivottavaa olisi, että sen suunnittelutyö toteutettaisiin osana laajempaa kirjakorttelin kehittämistyötä: miten Pukstaavin päänäyttely palvelee parhaiten kirjakorttelin kokonaisuutta ja asiakkaita.

Vaihtuvat näyttelyt museon omissa tiloissa

Galleria-näyttelyt

MieliKUVITUS – Rudolf Koivu 5.6.2015–6.1.2016

Näyttely Rudolf Koivun satujen maailmasta ja originaalikuvituksista.

Näyttelyarkkitehtinä toimi taiteilija Alexander Reichstein.

Tunne tilasta tarinaan -näyttämö 22.3.2016–6.1.2017

Näyttämö, kuten näyttelyä kutsuttiin, yhdisti kirjallisuuden, tilat ja mielentilat. Se oli uudenlainen ja muuttuva elämys, joka antoi kävijälle mahdollisuuden seikkailla erilaisten pintojen ja tekstiilien lomassa, pohtia oman elämänsä kullisseja, hämmästellä Suomen paksuinta kirjaa tai hiljentyä sotalasten kohtaloiden ääressä. Näyttely toteutettiin yhteistyössä Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastun ja Taiteen edistämiskeskus Taiken kanssa.

Kirjanystävän kirjahylly (ent. Bibliofiilin kirjahylly)

Ervo Vesterisen Rudolf Koivu -kokoelma 5.6.2015–6.1.2016

Egypti huumasi, hurmasi ja rakastutti! – otteita Markku Ellalan kokoelmasta 1.4.–31.8.2016

Kirjan tilat – Timo Surojeninin kokoelmasta 1.9.2016–6.1.2017

Näyteikkunanäyttelyt

Rudolf Koivu -näyttely 5.6.2015– 6.1.2016

Kirjapääkaupungin lukijoita:Jarkko Malmberg ja Hannu Nikkilä 9.2.–14.3.2016

Tunne tilasta tarinaan 22.3.2016–7.1.2017

Pukstaavin piha

Sananlaskuja eri kielillä 1.7.–31.9.2016

Näyttelyn toteutti Karla Miranda, joka suoritti Pukstaavissa suomen kielen harjoittelua.

Eino Leinoa pihakaivosta 1.6.–31.8.2016

Maria Helena Nurmisen lausumat Leinon runot kaikuivat Pukstaavin pihassa.

Vaihtuvat näyttelyt museon omien tilojen ulkopuolella

Exlibrisnäyttelyt

Pukstaavin laajaa exlibriskokoelmaa hoitaa ja kartuttaa Suomen Exlibrisyhdistyksen puheenjohtaja Erkki Tuominen. Tuomisen ansiosta Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi pääsi exlibriksineen esille yhteensä seitsemässä eri näyttelyssä, jotka liittyivät yhdistyksen 70-vuotisjuhlavuoteen.

Helsingin kasvitieteellinen puutarha 24.5.–31.12.2016

Sastamalan Vanhan kirjallisuuden päivät 1.7.–2.7.2016

Sastamalan pääkirjasto 4.7.–5.8.2016

Stadin ammattiopisto – Kullervokadun toimipiste 27.9.–29.9.2016

Nurmijärven pääkirjasto 30.9.–31.10.2016

Helsingin kirjamessut 27.–30.10.2016

Helsingin Pasilan pääkirjasto 1.12.–31.12.2016

Messinäyttelyt

Rihvelitaulusta tablettiin – Kansakoulu 150 vuotta -juhlanäyttely,
Helsingin kirjamesut 27.–30.10.2016

Verkkonäyttelyt

Pukstaavin verkkosivuilla on yhteensä kolme aiemmin tuotettua verkkonäyttelyä.

Tarina-apteekki

Verkkonäyttelyssä kerrotaan Tyrvään Piirikunnan Apteekin tarina sen syntyvaiheista nykypäivään.

Kaarlo Sarkia – Kuoleman ja kauneuden runoilija

Palkittu verkkonäyttely avaa musiikin kautta uusia näkökulmia Sarkian runoihin.

Tuomas Ragvaldinpoika

Verkkonäyttely kertoo, miten oppimattomasta kansanrunoilijasta tuli suomenkielisten arkkiveisujen isä.

2.4.3. Yleisötyö

Pukstaavin yleisötyö sisältää suunnitelmallista ja tavoitteellista museopedagogista toimintaa liittyen vuosittaisiin teemoihin ja päänäyttelyn Inkunaabelista sähkökirjan aiheisiin. Museopedagogisella toiminnalla halutaan tavoittaa erilaisia yleisöryhmiä päiväkotikäisistä varttuneisiin senioreihin. Toimintaa järjestetään sekä museon omissa tiloissa että museon ulkopuolella, kuten palvelutaloissa ja kouluissa.

Pukstaavin vuoden 2016 toiminta painottui Tunne tilasta tarinaan -näyttelyn teemoihin: arkkitehtuurikasvatus ja ympäristön lukutaito. Näyttelyn opastusmateriaali suunniteltiin toiminnalliseksi. Näyttelyn ympärille suunniteltiin erilaisia työpajoja, yleisöluentoja ja draamakierroksia.

Museopedagogisen toiminnan rinnalla Pukstaavi järjestää yleisötapahtumia ja tarjoaa palvelupaketteja.

Opastukset

Päänäyttelyn yleisopastus syventää museokokemusta avaamalla kirjahistorian teemoja eri näkökulmista. Perusopastuksen rinnalle museo tuotti vuonna 2016 muun muassa seuraavat opastukset:

Tunne tilasta tarinaan -opastukset

Suunniteltiin osaksi päänäyttelyä.

Rupatteluopastukset

Vanhan kirjallisuuden päivien aikana tarjottiin opettajaoppaiden vetämiä vapaamuotoisia rupatteluopastuksia.

Aartenetsintäkierrokset

Pirkkaset-tapahtumakuukauden aikana lapsille ja perheille suunnattu omatoiminen kierros.

Runo-opastus

Tunne tilasta tarinaan -näyttelyn yhteyteen suunniteltu opastus. Järjestettiin yhteistyössä Sastamalan Opiston kanssa.

Rosan koodi

Peruskoululaisille suunniteltu omatoiminen museokierros Roosin koodi pohjautui Yleisradion kehittämään Rosan koodi -peliin.

Työpajat

Vuoden aikana järjestettiin lukuisia erilaisia työpajoja Pukstaavin ajankohtaisiin teemoihin liittyen, esimerkiksi:

Liekola-kodin työtapaajatoiminta

Palvelutalo Lieko-kodin asukkaille toteutettiin kolme satuklassikko -työpajaa: Kalevala, Iloinen eläinkirja ja Pessi ja Illusia.

Kuningattaren satutunnit, Pirkkaset-tapahtumakuukausi

Kuningattaren satutunnit järjestettiin Pukstaavin galleriatilassa. Raul Roineen kirjoittama ja Rudolf Koivun kuvittama satu, johon sisältyi tanssiaisat prinsessan syntymäpäivän kunniaksi.

Satujooga-työpajat, Pirkkaset-tapahtumakuukausi

Satujoogaa järjestettiin sekä päiväkodeissa että Pukstaavissa. Lapset ja päiväkodin henkilökunta eläytyivät Kani Koipeliinin tarinaan liikkumalla ja leikkimällä. Lopuksi keksittiin oma yhteinen loru ja siihen sopivat liikkeet, joka jäi päiväkodille muistoksi vierailusta.

Vauvojen värikylpy, Pirkkaset-tapahtumakuukausi

Vauvaperheille suunnattu vauvojen värikylpy on värien ja materiaalien moniaistista kokemista ja elämyksellistä, vuorovaikutteista yhdessä olemista. Työpajat etenivät loruleikeistä ja materiaalien tunnustelusta maalaamiseen.

Tunne tilata tarinaan -näyttelyyn liittyvät työpajat

Sylvään koulun äidinkielenopettajat suunnittelivat museolehtorin kanssa Tunne tilasta tarinaan -näyttelyyn liittyvän monialaisten oppimiskokonaisuuksien työpajakokonaisuuden toukokuussa 2016. Yläkoulun oppilaat saivat valita viiden työpajan kokonaisuudesta mieluisen. Työpajatoiminnan tuotoksia nähtiin Pukstaavin sosiaalisessa mediassa.

Runoratsu laukkaa -työpaja runomitoista yhteistyössä Sastamalan opiston kanssa.

Hupsu hatuntekijä -satutunti satupäivänä 18.10.

Tarina hatusta ja oman hatun askartelu. Työpaja liittyi Sastamalan seudun museon tuottamaan näyttelyyn PääMaja.

Kesäpuuhat

Kesäpuuhat-työpajoja järjestettiin tiistaisin ja torstaisin 7.6.–28.7.2016 yhteensä 15 kpl. Puuhapäivissä kuunneltiin satuja, leikittiin karkkien suunnittelijaa, keksittiin omia tarinoita ja seikkailtiin Tunne tilasta tarinaan -näyttelyssä.

Mennään museoon -viikko 4.–7.10.

Koululaisille suunnatut työpajat liittyivät Tunne tilasta tarinaan -näyttelyyn.

Tapahumat

Vuoden aikana järjestettiin erilaisia tapahtumia, esimerkiksi:

Suomalaisen kulttuurin päivä 28.2.

Luento Aimo Hakanen, yhteistyössä Kulttuuria kaikille ry.

Valtakunnallinen museoiden yö 14.5

Ohjelmassa oli Lastenteatteriesitys Koipihumppa, lasten työpajoja, kirjailijavieraana Rosa Merilainen. Pilkkupanimon esittelyä. Museoiden yössä olivat mukana myös Pukstaavin kahvila sekä Markku Ellalalan Egyptin aarteet -näyttely Tornihuvilassa.

Vanhan kirjallisuuden päivät 30.6.–2.7.

Pukstaavissa Vanhan Kirjallisuuden päivien tuottama ja kustantama Viidan Late Late show, jossa näyttelijä Ahti Jokinen esitti Lauri Viidan runoja. Hilkkä Olkinuora vieraana kahdessa roolissa, Rudolf Koivun teosten lahjoittajana ja kirjailijana. Elina Tiainen yhtyeineen esitti runo- ja laulukokoelman egyptiläistä runoutta. Päänäyttelyssä rupatteluoopastuksia vetivät eläköityneet opettajat eri vuosikymmeniltä. Pukstaavilla oli Sylvään koululla oma esittelypiste.

Kahvikonsertti Cafe Clavisimbalum 28.7.

Sastamala Gregoriana -yhteistyönä kahvilakonsertti, lipun hintaan kuului museovierailu.

Juha Hurmeen teatteriryhmä Otava Ensemble 3.8.

Teatteriryhmä toi Pukstaaviin J.I.Vataseen kirjoittaman ja Juha Hurmeen ohjaaman Avuttomia.

Vanhan ajan joulumarkkinat 3.12.

Tunnelmalliset Vanhan ajan Joulumarkkinat järjestettiin yhdessä Rudolf Koivun ystävät ry:n ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Tarjolla oli hevoskärry- ja koirakärryjä, joulupuuroa, 25 myyjän herkkuja, leivonnaisia ja käsitöitä. Joulutunnelmaa loivat myös Ukko-pihatonttu, Romulan Taiteellinen Teatteri, lauluyhtye Lydia sekä yhteislaulujen laulattajia.

2.4.4. Kokoelmatoiminta

Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi tallentaa, tutkii ja välittää tietoa suomalaisen kirjan ja kirjallisuuden kulttuurihistoriasta. Museo tallentaa kokoelmiinsa esineitä, valokuvia sekä arkisto- ja kirjastoaineistoa. Kartunta perustuu lahjoituksiin.

Kokoelmatyötä tehtiin resurssien puitteissa lähinnä asiantuntijapalveluna vastaamalla aineisto- ja lahjoituskyselyihin. Syksyllä 2016 tehtiin päätös olla ottamatta vastaan lahjoituksia kunnes Pukstaavin tallennusvastuu on selkiytynyt.

Kokoelmien pääpaino ja kartunta

Pukstaavin kokoelmat on jaoteltu pääosin lahjoittajien mukaisesti. Suurimpia lahjoittajakokonaisuuksia ovat muun muassa Rudolf Koivun ystävät ry, graafikko Pekka Vuori, exlibris-keräilijä Erkki Tuominen sekä kuvittaja Erkki Tanttu.

Museo pyrkii toiminnastaan ja painopisteistään tiedottamalla ohjaamaan lahjoitustensa muotoja ja suuntaa. Lahjoituksen sopivuus museon kokoelmiin arvioidaan ennen lahjoituksen vastaanottamista. Kokoelmien kartuttamisesta vastaa amanuessi yhteistyössä kokoelmatiimin kanssa. Otettaessa aineistoa museon kokoelmiin lahjoittajan kanssa tehdään kirjallinen lahjoitussopimus, jolla aineiston käyttö-, omistus, hallinta- ja tekijänoikeudet siirtyvät museolle. Museolle vastaanotettu aineisto pyritään saamaan museon omistukseen ja erityisvaatimuksia pyritään välttämään.

Graafikko Pekka Vuoren kuvitusoriginaaleja ja kirjailijakuvia noin 1000 kpl. Noin puolet teoksista (550kpl) on valokuvattu digitaalisesti. Kokoelman pääpaino on taiteessa.

Erkki Tuomisen lahjoittama exlibris-kokoelman laajuus on jo yli 20 000 kpl. Tuominen kartuttaa kokoelmaa aktiivisesti, luetteloit ja asettaa näytteille eri puolelle Suomea. Aineisto on digitoitu, mutta ei vielä konvertoitu E-kuva kokoelmahallintaohjelmaan. Kokonaisuutta säilytetään lahjoittajan hallinnassa. Erkki Tuomisen aineisto sisältää myös näyttelyplansseja sekä käyttökokoelmaan lahjoitetun exlibrisharrastaja Heikki Kiljanderille kuuluneen laajan exlibris-dia-aineiston.

- Kartunta 2016: Taidekokoelma: 10 exlibristä.

Rudolf Koivu ystävät ry:n lahjoittama Rudolf Koivu kokoelma siirtyi säätiön hallintaan vuonna 2015. Taidekokoelma: Rudolf Koivu originaalia 14 teosta. Kulttuurihistoriallinen kokoelma: mm. kortteja, pelejä noin 500 objektia. Arkistoaineisto: lehtiä 7 hyllymetriä

Rudolf Koivun ystävät ry on perustettu Vammalassa 27.2.1992 vaalimaan Rudolf Koivun taiteellista perintöä. Yhdistys on hankkinut huomattavan Rudolf Koivu -kokoelman, jota on vuosien varrella kartutettu. Kokoelman kartuttamisesta ja hoitamisesta on vastannut kotiseutuneuvos Esko Pietilä. Rudolf Koivun ystävät ry on tehnyt 23 vuotta merkittävää vapaaehtoistyötä muun muassa julkaisemalla kirjoja, painattamalla kortteja, myymällä erilaisia painotuotteita, järjestämällä näyttelyjä, osallistumalla erilaisiin tapahtumiin ja hankkinut myynnillä varoja kokoelman kartuttamiseksi. Yhdistyksen toiminta jatkuu edelleen ja se harjoittaa sääntöjensä mukaista toimintaa yhteistoiminnassa säätiön kanssa.

Valokuvakokoelma ja muun kuva-aineiston kokonaisuus on 500 kpl. Pukstaavin valokuvakokoelmia ei ole vielä luetteloitu tai digitoitu.

Käyttökokoelmassa on muun muassa kirjansidontavälineistöä ja laaja diakokonaisuus.

Arkistomateriaali on laajuudeltaan noin 6 hyllymetriä sisältäen kokoelmiin ja museon toimintaan kiinteästi liittyvää arkistomateriaalia.

Käsikirjasto on pääosin luetteloitu Pirkanmaan kirjastotietokantaan, ja käsikirjastolle on olemassa oma kokoelmapolitiikka. Käsikirjastosta ei lainata aineistoa ulos, vaan siihen voi tutustua museon tiloissa. Pukstaavin arkistomateriaali käsittää noin kuusi hyllymetriä.

Kokoelmahallinta

TAKO on valtakunnallista tallennus- ja kokoelmayhteistyötä, jonka keskeisenä tavoitteena on valtakunnallinen tallennustyönjako. Tallennustyönjako auttaa museoita suuntaamaan kartuttaansa ja keskittämään resursseja ydintehtäväänsä. Vuonna 2012 valmistuneessa tallennustyönjakomallissa (koostuu seitsemästä aihealueesta) Pukstaavin tallennusvastuualueena on aihealueesta 3 (arki) harrastuksista lukeminen. Aihealueesta 4

(tuotanto, palvelut ja työelämä) ammattiryhmistä Pukstaavin tallennusvastuualueisiin kuuluvat kirjailijat, kirjansitojat, kuvittajat ja kääntäjät sekä palveluyrityksistä kirjakaupat ja muusta toiminnasta kustannustoiminta. Vuonna 2016 TAKO-verkoston toimintaan ei osallistuttu.

E-kuva on sähköinen kokoelmahallintajärjestelmä, johon on laadittu luettelointiohjeistus. Museo liittyi vuonna 2015 valtakunnalliseen E-kuvaorganisaatioiden Collecte-kehittämistyöhön. Vuoden 2016 aikana E-kuvaan ei digitoitu kokoelmia.

2.4.5. Museokauppa ja Kahvila Pukstaavi

Pukstaavin museokaupassa myydään etenkin kirjaan ja museorakennukseen liittyviä tuotteita. Museon peruspalvelujen (näyttelyt, opastus, yleisötyö, kokoelmat, museokauppa) rinnalla museo tarjoaa erilaisia muita palveluja, joiden kehittämiseen tulee tulevaisuudessa panostaa.

Vuoden aikana kauppaan suunniteltiin uusia tuotteita liittyen näyttelyihin ja tapahtumiin. Myyntiin tulivat esimerkiksi Kirjan Ystävän lakut, Pukstaavin kynät sekä erilaisia postikortteja. Tulevaisuudessa museotuotteiden kehittäminen tulee liittää yhä kiinteämmin muun toiminnan pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen suunnitteluun.

Pukstaavin peruspalvelujen rinnalle tulee suunnitella uusia helposti muunneltavissa olevia palvelukonsepteja. Pukstaavin perustamisesta lähtien sen tapahtumasalia on voitu vuokrata yksityiseen käyttöön. Kahvila Pukstaavissa vuodesta 2014 toiminut yritys Ravintola Patruuna Oy lopetti toimintansa syyskuun lopussa. Lokakuun alussa kahvilayrittäjänä aloitti Servi Oy. Servin kanssa on alustavasti suunniteltu uusia palvelupaketteja vuodelle 2017. Tavoitteena on, että pakettien avulla vakiinnutettaisiin tiettyjä tapahtumakonsepteja ja tavoitettaisiin uusia asiakkaita ja kävijäryhmiä.

Uusien palvelupakettien lisäksi huomio tulee suunnata jo olemassa olevien palvelumuotojen kehittämiseen ja niiden näkyväksi saamiseen, kuten opastukset, lainattavat muisteluskut, synttäripaketit ja täydennyskoulutukset yhdessä Suomen Kirjainstituutin kanssa.

Tilavuokraus

Pukstaavin tapahtumasalin vuokraus, tarjoilu ja oheisohjelma

Tilan voivat vuokrata sekä yritykset että yksityishenkilöt omia tilaisuuksiaan varten. Paikkoja on noin 50 henkilölle. Tiloissa on modernit av-laitteet ja langaton verkkoyhteys. Tapahtumasaliin voi tilata tarjoilun Kahvila Pukstaavista, tutustua omatoimisesti näyttelyihin tai tilata opastetun kierroksen. Hinnat 2016: Tapahtumasali (67 m²) + pienryhmätilat (16 m² ja 17 m²). Museon aukioloaikoina 28 € / alkava tunti (sis. alv). Muina aikoina 50 € / alkava tunti (sis. alv). Tilavarauksen hintaan sisältyy sisäänpääsy museoon.

Palvelupaketit

Hattulounas

Osana Sastamalan seudun museon tuottamaa PääMaja-näyttelyä tuotettiin yhteistyössä Pukstaavin ja Pukstaavin kahvilayrittäjä Servi Oy:n kanssa eläkeläisille suunnattu ”Hattulounas”, joka sisälsi lounaan ja liput kahteen museoon 10 eurolla. Vuoden 2016 aikana hattulounaita myytiin 69 kappaletta.

Synttäripaketit

Pukstaavissa aloitettiin lasten synttäripakettikokonaisuuksien suunnittelu. Ulkopuolisilla on mahdollisuus vuokrata Pukstaavin tapahtumasali tarjoilun ja synttäriongelman kera. Syksyn aikana järjestettiin kahdet synttäröt.

Yleisopastus

Opastus syventää museokokemusta avaamalla kirjahistorian teemoja eri näkökulmista. Opastuskierrokset toteutetaan päiväkotit-, koululais- ja aikuisryhmille kunkin ryhmän erityistarpeet ja -toiveet huomioiden. Ryhmäkoko 10–25 hlöä. Kesto noin 45 min. Hinta 60 € / ryhmä + sisäänpääsymaksu, hinta aukioloaikojen ulkopuolella 80€. Koululais- ja päiväkotiryhmät 35 € /ryhmä, alle 18-vuotiailta ei peritä erikseen sisäänpääsymaksua. Opastuskielet suomi, ruotsi, englanti.

Täydennyskoulutukset

Täydennyskoulutuksen tavoitteena on perehdyttää osallistujat draaman keinoin tapahtuvaan monilukutaidon kehittämiseen sekä tuoda esiin museoiden ajankohtaisia näyttelyitä ja yleisötoimintaa.

2.4.6. Viestintä ja markkinointi

Pukstaavin viestinnässä keskityttiin erityisesti sosiaalisen median aktiiviseen hyödyntämiseen ja paikallisviestinnän vahvistamiseen. Näiden lisäksi tehtiin niin sanottua perustyötä eli lähetettiin tiedotteita, jaettiin esitteitä ja julisteita, päivitettiin aktiivisesti verkkosivuja ja hoidettiin markkinointia median ja suoramainonnan kautta.

Sosiaalisessa mediassa tavoitteena oli saada kaikkiin kanaviin lisää tykkääjiä, mutta myös herättää keskustelua ja levittää positiivista viestiä toiminnasta. Lisäksi tavoitteena oli luoda uusia yhteistyöverkostoja somen kautta, josta yhtenä hyvänä esimerkkinä on kansainvälinen museopäivä, jolloin ICOM (kansainvälinen museoneuvosto) twiittasi Pukstaavin tervehdysten eteenpäin yli 10 000 seuraajalle. Vuonna 2016 huomio kiinnitettiin myös paikallisiin some-ryhmiin. Kansainvälisenä museopäivänä 18.5. otettiin käyttöön kuvien jakamiseen perustuva Instagram. Vuoden aikana lisättiin YouTube-videopalvelun ja Flickr-kuvanjakopalvelun käyttöä.

Isoin yksittäinen viestinnällinen ponnistus oli Helsingin Kirjamessut, joiden yhteydessä saatiin paljon positiivista näkyvyyttä. Messuille tilattu näyttely sai näkyvyyttä jo enakkoon esimerkiksi messulehden ja messujen verkkosivujen kautta. Näyttelyssä vieraili neljän päivän aikana arviolta noin 10 000 asiakasta. Näyttelyyn tutustui muun muassa yli 8000 koululaista ja toisen asteen opiskelijaa, jotka osallistuivat Äidinkielen opettajain liiton Suunnista Kirjaan -tehtävärataan. Näyttelyssä vierailivat myös opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen sekä Opetushallituksen hallintojohtaja Matti Lahtinen.

Museo medioissa

Lähetetyt tiedotteet

13 kpl, lisäksi epävirallisia juttuehdotuksia

Tiedotustilaisuudet

2 kpl

Mediamaininta

35 krt, systemaattinen mediaseuranta vain paikallismedioiden osalta.

Pieniä menovinkkejä ei ole laskettu.

Verkkosivut ja uutiskirje

Verkkosivut (www.pukstaavi.fi)

16 861 vierailukertaa

Verkkosivujen blogikirjoituksia

Toteutus Marttilan kummikoulun oppilaat

Uutiskirjeet

10 kpl, 267 tilaaja (187 tilaajaa v. 2015)

Sosiaalinen media

Facebook-tykkääjät

1823 (1341 v. 2015)

Twitter-seuraajat

1038 (884 v. 2015)

Instagram-seuraajat

310

Markkinointi

Markkinoinnissa tulee panostaa yhä enemmän yhteistyöhön ja ennen kaikkea kirjapääkaupungin yhteismarkkinointiin. Esimerkkinä vuoden lopussa ideoitu yhteismainos Ellivuoren laskettelukeskukseen Herra Hakkaraisen talon kanssa.

Yksi osa Pukstaavin markkinointia on tapahtumien lisääminen erilaisiin tapahtumakalentereihin. Aktiivisimmassa käytössä on Alma Aluemedian (mm. Aamulehti, Satakunnan Kansa ja Tyrvään Sanomat), Turun Sanomien, museot.fi:n ja sastamalansseudulle.fi:n tapahtumakalenterit.

Pukstaavi markkinoi toimintaansa tiedottamalla myös suoraan päiväkoteihin, kouluille ja koteihin: Pirkanmaan ja Satakunnan alueen kouluille ja päiväkodeille lähetettiin tiedotteet täydennyskoulutuksista, luokkaretkistä ja erilaisista tapahtumista. Lisäksi kesällä kokeiltiin suoramainontaa ja jaettiin noin 800 esitettä suoraan kotien postilaatikoihin.

Vuoden aikana osallistuttiin Educa-messuille, Tampereen Supermessuille, Vanhan kirjallisuuden päiville, Sastamalan harrastemessuille, Työväenkirjallisuuden päivään ja Helsingin kirjamesseille. Lisäksi esitteitämme jaettiin Sastamalan kaupungin osaston mukana muillakin messuilla.

Ostettua mainostilaa:

sanomalehdet 14 krt

aikakauslehdet 3 krt

esitteet 5 krt

SASTAMALAN SEUDUN MUSEO

2.5. SASTAMALAN SEUDUN MUSEO

2.5.1. Tarkoitus ja tehtävä

Sastamalan seudun museo (ent. Tyrvään seudun museo) on kulttuurihistoriallinen paikallismuseo. Tyrvään museo- ja kotiseutuyhdistyksen vuonna 1932 perustama museo siirtyi vuonna 1974 Vammalan kaupungille. Vuonna 2012 museo siirtyi Sastamalan kaupungin hallinnasta Suomen kirjainstituutin säätiön hallintaan. Sastamalan kaupunki omistaa museon kokoelmat. Museon keskeiset tehtävät:

- Kulttuurihistoriallinen museo, joka ylläpitää ja vahvistaa ymmärrystä seudun kulttuurihistoriasta.
- Harjoittaa tallennusta, tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely-, julkaisu-, opetus- ja palvelutoimintaa
- Toiminta painottuu Sastamalan kaupungin paikallishistorian tallentamiseen.
- Profiloituu kirjaan.
- Valtionosuusmuseo ja sen toimintaa ohjaa museolaki ja -asetus.

2.5.2. Katsaus toimintaan

Museon toimintaa on värittänyt jo monta vuotta kavinavettarakennuksen kohtalo. Asiaa vietiin eteenpäin Sastamalan kaupungin hallituksen määräämässä ohjausryhmässä. Tila-asian keskeneräisyys vaikuttaa museotoiminnan suunnitteluun.

Museon kavinavetta on avoinna yleisölle kesäkuukausien aikana ja muulloin tilauksesta. Vuonna 2016 toteutettiin ensimmäisen kerran museon tuottama ja suunnittelema näyttely PääMaja kirjakorttelissa sijaitsevassa tornihuvilassa. Näyttely onnistui syksyisestä ajankohdastaan huolimatta hyvin. Se oli asiakkaille sekä tilana että paikkana saavutettavissa ja museon henkilökunnan työtilojen kannalta toimiva ratkaisu.

Tila-asian keskeneräisyydestä huolimatta museon toimintaa viedään eteenpäin. Tulevaisuuden yhtenä selkeänä painopistealueena tulee olemaan kokoelmatoiminta ja ennen kaikkea kokoelmien haltuunotto. Vuoden aikana asiaa vietiin eteenpäin toteuttamalla Turun yliopiston kanssa opiskelijayhteistyönä selvitystyö museokokoelmien muotoutumisesta museonjohtaja Esko Pietilän toimikautena. Museon vapaaehtoistyöntekijät tekivät arvokasta työtä läpikäymällä museon arkistoaineistoa. Keväällä käynnistettiin uudenlainen yhteismuoto paikallisen kansanparantajan Tyrvään Mantan ympärille.

Sastamalan seudun museon neuvottelukunta

Sastamalan seudun museon neuvottelukunta on perustettu vuonna 2012 museon toiminnan suunnittelua ja kehittämistä silmällä pitäen. Kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, Suomen kirjainstituutin säätiö ja Tyrvään seudun kotiseutuyhdistys nimeävät siihen kukin kaksi edustajaa. Neuvottelukunta toimii museota koskevissa asioissa lausunnon antajana ja asiantuntijaelimenä.

Vuonna 2016 neuvottelukunnan jäsenet olivat: Mauri Tuominen ja Birgit P. Jaakola / kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, Marja Hänninen-Tolvi ja Jari Andersson / säätiö, Erkki Välimäki ja Mauno Westergren / kotiseutuyhdistys. Neuvottelukunnan kokouksiin on osallistunut myös kaupungin kulttuurijohtaja Arja Valtonen / va. kulttuurijohtaja Päivi Mäki-Kerttula. Vuoden aikana neuvottelukunnan kokouksiin on kutsuttu myös asiantuntijoita.

Vuoden aikana neuvottelukunta kokoontui viisi kertaa. Yksi vuoden keskeisimmistä asioista oli Sastamalan seudun museotilojen kehittämistyö. Neuvottelukunta antoi oman lausuntonsa Tyrvään pappilan ympäristön asemakaavamuutokseen.

Neuvottelukunta laati myös esityksen Sastamalan kaupunginhallitukselle ja Suomen kirjainstituutin säätiön hallitukselle Sastamalan seudun museon neuvottelukunnan asemasta ja kulttuuritoimen hallintomallista. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi esityksen, jonka mukaan uudessa kaupungin organisaatiossa neuvottelukunta (1) toimisi uudessa laajemmassa yhteistyöelimessä, Kulttuuriasian neuvottelukunnassa, jonka toimialana olisi museaalisten asioiden lisäksi myös muut kulttuuriasiat. (2) Uuden toimielimen kokoonpanoon ja valtuuksiin liittyvät muutokset kaupunki määritteli uudessa hallintosäännössä ja Suomen kirjainstituutin säätiö ja Sastamalan kaupunki säätiön ja kaupungin välisessä sopimuksessa. Sastamalan seudun Museon aseman ja toiminnan selkiyttämiseksi säätiö nimeää Sastamalan seudun Museolle museovastaavan ja museon toimintaan osoitetaan vuosittain oma talousarvio. Kohdat 1. ja 2. vaativat kaupungin ja säätiön välisiin sopimuksiin muutokset.

Sastamalan seudun museotilojen kehittämistyö

Syksyllä 2015 Sastamalan kaupunginhallitus nimesi Sastamalan seudun museon tilojen kehittämistyöhön ohjausryhmän: Marja Hänninen-Tolvi ja Hannu Nikkilä Suomen kirjainstituutin säätiö, Tilakeskus, Tyrvään seudun kotiseutuyhdistys ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kulttuurijohtaja ja informaattikko. Ohjausryhmälle asiaa valmistelee valmisteluryhmä: Marja Hänninen-Tolvi Suomen kirjainstituutin säätiö, Tilakeskuksen edustaja sekä kulttuuripalveluista va. Päivi-Mäki-Kerttula.

Talvella 2016 ohjausryhmä antoi oman lausuntonsa Tyrvään pappilan ympäristön asemakaavan muutokseen. Tulevaisuudessa, on kaava sitten mikä tahansa, navettarakennus on suojeltu ja sen käyttötarkoitus määritellään kulttuurikäyttöön. Myös Pirkanmaan maakuntamuseo antoi oman lausuntonsa kaavasta. Ohjausryhmän toimesta valmisteluryhmä laati Stormin kokoelmatilojen jatkokäyttöön suunnitelman ja välitti sen eteenpäin kasvatusjohtaja Pekka Kareksen kautta Tilakeskukselle. Ohjausryhmän kehittämistyöhön haettiin joulukuussa 2016 jatkoaikaa.

2.5.3 Näyttelytoiminta

Vuoden aikana museon näyttelytoiminta uusiutui. Museon navettarakennuksessa järjestettiin kolme erilaista näyttelyä, joista yksi Taitoa Tyrvältä -käsityönäyttely laajensi museokauppakonseptia tuomalla myyntinäyttelyn museon tiloihin. Sastamalalaisen modistimestari Raija Mäkisen lahjoittamaan laajaan hattukokoelmaan perustuva PääMaja-näyttely toteutui ensimmäistä kertaa Sastamalan kulttuuritoimen hallinnassa olevaan Tornihuvilaan. Lokakuussa avattu näyttely kiinnosti ihmisiä ja tila osoittautui soveltuvaksi erilaisiin vaihtuviin näyttelyihin.

Päänäyttely

Museossa ei ole esineistä koostuvaa päänäyttelyä. Vuonna 2013 puretun päänäyttelyn tilalla on Olotila, joka on ”paikka tarinoille, muistoille ja kertomuksille elämästä tällä seudulla ennen ja nyt”. Näyttelyssä on esillä muisteluun innostavaa materiaalia, kuten valokuvia ja arkistoaineistoa. Näyttelyn perusajatus on, että kokonaiskuva paikallishistoriasta rakentuu yksittäisten ihmisten elämänhistorioista ja virallisesta historiankirjoituksesta yhdessä. Olotilassa pyörii Arvi Karjalaisen digitoidut paikallista elämänmenoa kuvaavat kaitafilmit.

Perusnäyttelyn purkaminen on herättänyt paikallisesti paljon kritiikkiä. Olotila tällaisenaan ei toimi ja tulevaisuudessa perusnäyttelyn uusiminen tulee ottaa osaksi museotilojen kehittämistyötä yhteistyössä museon sidosryhmien kanssa.

Vaihtuvat näyttelyt

Rihvelitaulusta tablettiin – Muistolan koulu 120 vuotta 20.11.2015–31.12.2016

Näyttely syntyi yhteistyöprojektin tuloksena. Muistolan koulun oppilaat suunnittelivat ja toteuttivat yhdessä museoammattilaisten kanssa koulun 120-vuotisjuhlavuoden näyttelyn itse valitsemistaan näkökulmista. Näyttelyssä oli esillä esimerkiksi pienoismalleja koulun rakennuksista eri aikoina, nykypilaiden tekemiä vanhan ajan puukäsitöitä ja video, jolla nykyajan muistolalaiset leikkivät vanhan ajan välituntileikkejä. Näyttelyssä tarkasteltiin koulutarvikkeita eri aikoina ja koulumatkojen muuttumista. Muistoja kerättiin s eri aikojen koulukepposista ja kurinpitotoimista. Muistolan koulun 120-vuotisnäyttely oli pilottiprojekti, jossa museo toimii mahdollistajana oman historian ja omien kertomusten kertomiselle.

Ebba Masalinista Rudolf Koivuun -koulutaulunäyttely 20.11.2015–31.12.2016

Koulujen kuvia ja taidetta esittelevä koulutaulunäyttely avasi yhden näkökulman kansakoululaitoksen historiaan sen juhlavuonna 2016. Näyttelyssä sai tutustua lähes sataan koulutauluun, joista vanhimmat olivat 1900-luvun alusta. Näyttelyn taulut valikoitiin Sastamalan seudun museon ja Stormin koulun kokoelmista.

Taitoa Tyrvältä -käsityönäyttely 1.–31.7.2016

Sastamalalaisen Sirpan Pason ideasta syntynyt näyttely levittäytyi heinäkuun ajaksi kivanavetan isoon saliin. Yhdentoista lähialueen ammattikäsitöläisen myyntinäyttely laajensi tavanomaista näyttelykonseptia pop up- museokauppakonseptin suuntaan.

Kokeiluluonteisesti järjestetty näyttely onnistui hyvin. Tulevaisuudessa museo haluaa kehittää, ei vain museokauppakonseptiaan, vaan myös tuoda osaksi näyttelyä kokoelmalähtöistä toimintaa. Sastamalan seudun alueella on pitkä käsityöperinne. Lähes jokaisesta kylästä löytyi aikoinaan oma seppä, nikkari, kraatari ja suutari. Vaikka kyläyhteiskunnan ajoista on tultu pitkä matka tähän päivään, löytyy alueelta vielä käsityöalan erikoisosaajia, joille käsillä tekeminen on elämäntapa, ammatti tai sivutoiminen työ.

PääMaja – Modistimestari Raija Mäkisen hattukokoelma 1.10.2016–27.2.2017

Näyttely kertoi modistimestari sastamalalaisen Raija Mäkisen tarinarikkaan ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan hattukokoelman kautta muotiliikkeen elämästä aina Bertta Ulvion ajoista 1920-luvulta 2010 -luvun modistin ammattikuntaan. Näyttely kertoi eri vuosikymmenten muodista, katoavasta ammattikäsitöperinteestä ja naisyrityksistä. Näyttely sai hyvän vastaanoton ja näyttelyaikaa pidennettiin helmikuun loppuun.

2.5.4. Yleisötyö

Museon yleisötyö sisältää suunnitelmallista ja tavoitteellista museopedagogista toimintaa liittyen vuosittaisiin teemoihin. Museopedagogisella toiminnalla halutaan tavoittaa erilaisia yleisöryhmiä päiväkotikäisistä varttuneisiin senioreihin. Toimintaa järjestettiin sekä museon omissa tiloissa että museon ulkopuolella, kuten palvelutaloissa ja kouluissa.

Sastamalan seudun museon yleisötyö painottui sekä kansakoululaitoksen 150-juhlavuoteen että museon laajan hattukokoelman ympärille toteutettuun näyttelyyn PääMaja. Museopedagogisen toiminnan rinnalla museo järjesti erilaisia yleisötapahtumia ja kokosi muistelusalakuineistoaan.

Opastukset

Vanhan ajan koululuokassa toteutettiin vuoden aikana erilaisia opastuksia. Koululuokassa sai kokeilla musteella kirjoittamista ja koulutaulunäyttelyssä taas monille muistoja herättivät mustapohjaiset Ebba Masalinin kasvitaulut tai uskonnon opetuksen taulut.

PääMaja-näyttelyssä järjestettiin sekä modistimestari Raija Mäkisen opastuksia että henkilökunnan näyttelyopastuksia muotiliikkeen elämään.

Työpajat

Vanhan ajan koululuokka- ja koulutaulunäyttelyyn liittyvä työpajatoiminta suunnattiin esi- ja alkuopetukseen. Roolihahmo opettajatar Tarkan johdolla koululaiset pääsivät 1950-luvun oppitunteille: kaunokirjoitusta ja biologiaa sekä välituntitoimintaa. Oppilaat tutustuivat myös koulutaulunäyttelyyn, jossa pohdittiin, miten koulunkäynti on muuttunut menneistä ajoista.

PääMaja-näyttelyn yhteydessä toteutettiin Hattu kuin koru -kurssi. Modisti Aino Simolan ohjaamalla kurssilla valmistettiin modistin työtavoilla pieni juhlava päähine aidoista modistimateriaaleista. Kurssi oli suunnattu nuorille ja aikuisille. Kurssipaikkana oli Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi.

Tapahtumat

Pirkkaset-lastenkulttuurikuukausi, helmikuussa

Koululuokat tutustuivat vanhan ajan koululuokkaan. Museo oli auki myös hiihtoloman ajan.

Valtakunnan museoiden yö, la 14.5.2016

Kansakoululauluilta, vetäjänä V-P. Bäckman vanhan ajan kansakouluopettajan roolissa. Kansakouluajojaan muisteli Tyrvään murteella Erkki Mäkinen. Birgit P. Jaakkolan kokoama seutukunnallinen pelimanniyhtye sekä mouhijärveläinen Mitja Oinonen Project. Muistololan koulun 5A:n puffetti. Tilaisuudessa jaettiin myös kulttuurilautakunnan myöntämä elämäntyöpalkinto kahdelle pelimannahaitaristille.

Erkki Aaltosen luennot keväällä ja syksyllä

Toteutus yhteistyössä Sastamalan opiston kanssa.

Kerätään hattumuistoja! -tilaisuus 13.6. Pukstaavissa ja 5.7. Sastamalan seudun museolla
Modistimestari Raija Mäkisen ja Bertta Ulvion muotiliikkeen elämään ja hattuihin kohdistettu muistojen keruu järjestettiin yhteistyössä Turun yliopiston maisema- ja kulttuurientutkimuksen laitoksen kanssa opiskelijayhteistyönä.

Vanhan kirjallisuuden päivät

V-P. Bäckman yhteislaulutilaisuus vanhoista kansakoululauluista.

Kulttuurikuntouttajat-koulutus

Yhteistyössä Sastamalan opiston kanssa. Kouluttajana Outi Lähteenlahti.

Pikkujoulut PääMajassa la 19.11.

Turun yliopiston Marja-Leena Santanen ja modistimestari Raija Mäkinen kertoivat kerätyistä hattumuistoista.

Kerhotoiminta

Muistelupiiri

Teemana työelämä ja sen muutokset Sastamalassa. Kokoontui museolla keväällä 2016, vetäjinä museolehtori Sanna Asikainen ja Armi Hohko.

Terhokerho

Suomen kulttuurirahaston rahoittama hanke, toteuttajana SPR ja MLL. Kerho on yhtäjaksoisesti toiminut kolme vuotta. Kerhojen tavoitteena oli tarjota tavoitteellista ja ohjattua kerhotoimintaa, sukupolvien välistä yhteistä tekemistä ja yhdessäoloa.

Palvelutuotteet, museosalkut

Museosalkut ovat Pukstaavin ja Sastamalan seudun museon yhteisiä lainattavia aineistokokonaisuuksia. Niiden tavoitteena on museoiden saavutettavuuden lisääminen ja museoiden sisältöjen tuominen lähelle asiakkaita. Salkkujen avulla voidaan virittää muistelutuokioita ja keskusteluhetkiä valmiiksi valitun aineiston ja tehtävien kautta. Tulevaisuudessa museon lainattavasta salkkuaineistosta tehdään markkinointiaineisto ja etsitään yhteistyökumppani niiden saavutettavuuden ja esille saamisen parantamiseksi.

Viihdeveska

Tv-, radio- ja elokuvateemoihin liittyvää materiaalia ja keskustelukysymyksiä.

Koulumuistot-salkku

Koulunkäyntiin liittyvää aineistoa eri vuosikymmeniltä.

Lääkärinlaukku

Terveyden- ja sairaudenhoitoon liittyvää materiaalia ja tehtäviä. Laukku täydentyy vuoden 2017 aikana.

2.5.5. Kokoelmatoiminta

Sastamalan seudun Museo tallentaa, tutkii ja välittää tietoa Sastamalan seudun kulttuurihistoriasta ja kansanelämästä. Museo tallentaa kokoelmiinsa esineitä, valokuvia sekä arkistoaineistoa näyttely-, tutkimus- ja opetustoimintaa varten. Lisäksi museo tallentaa käsikirjastoonsa tutkimusta ja muuta

museotyötä tukevaa kirjallisuutta sekä paikallishistoriallista kirjallisuutta. Museon kokoelmat karttavat lahjoituksilla. Lahjoituksen sopivuus museon kokoelmiin arvioidaan ennen lahjoituksen vastaanottamista.

Vuonna 2016 kokoelmatoiminnan pääpaino oli modistimestari Raija Mäkisen hattukokoelmatietojen täydentämisessä. Teimme yhteistyötä sekä Turun yliopiston että Vantaan ammattikorkeakoulu Metropolian kanssa. Arkistoaineiston läpikäynti edistyi vapaaehtoisvoimin ja Tyrvään Mantan juhluvuoden 2017 suunnittelu käynnistyi vuonna 2015 lahjoituksena saadun reseptikokoelman innoittamana.

Museolla on käytössä E-kuva kokoelmahallintajärjestelmä, johon on laadittu luettelointiohjeistus. Museo liittyi vuonna 2015 valtakunnalliseen E-kuvaorganisaatioiden Collecte-kehittämistyöhön. Vuoden 2016 aikana kokoelmia ei digitoitu.

Kulttuurihistoriallinen esinekokoelma

Museon esinekokoelmat koostuvat pääasiassa sastamalalaista arkielämää, asumista ja elinkeinoja kuvaavasta aineistosta 1700-luvulta nykypäivään. Kokoelmissa on kansatieteellistä esineistöä sekä talonpoikaista maatalous-, metsästys- ja kalastus-esineistöä. Kokoelmiin on tallennettu myös käsityöläisten ja pienteollisuuden tuotteita, tekstiilejä, sekä Vammalan kaupunkielämään liittyvää esineistöä. Lisäksi omana osakokoelmanaan museossa on Vpl. Pyhäjärven alueelta Karjalasta peräisin olevaa esineistöä ajalta ennen toista maailmansotaa.

Esineistöä on kerätty 1900-luvun alusta alkaen, jo ennen museon perustamista. Kokoelmaa on kerätty pääasiassa entisten Tyrvään, Vammalan, Karkun, Suoniemen ja Kiikan kuntien alueelta, ja esineistö on joko valmistettu tai ollut käytössä kyseisellä alueella. Kokoelmat ovat syntyneet pääasiassa lahjoitusten kautta.

Museon kokoelmissa on noin 20 000 esinettä. Esineistä on luetteloitu noin 8 000 kappaletta manuaaliseen kortistoon. Noin puolet luetteloiduista esineistä on kuvattu. Mustavalkoiset esinekuvat ja negatiivit on liitetty luettelointikorttiin. Esinekortisto on järjestetty arkistokaappeihin 38 luokkaan arkistoluokituksen mukaan. Tekstiilien luettelointikortit on järjestetty erikseen. Vuonna 2009 käynnistettyä esinekokoelmien digitointityötä ei tehty vuonna 2016 henkilöstötilanteen vuoksi. Esinekokoelmasta on digitoitu noin 12 %.

Toiminta 2016

Tekstiilikokoelma

Reilun sadan hatun kokoelmatietoja täydennettiin ja korjailtiin haastattelemalla Raija Mäkistä. Noin 20 tunnin haastatteluaineisto litteroitiin. Samalla käytiin läpi hattujen kunto. Aineistosta löytyi tuholaishyönteisiä, kuten kärpäsiä ja turkisvyökuoriaisia. Laajaa hattukokoelma-aineistoa täydennettiin keräämällä uusia tarinoita ja muistoja Raija Mäkisen ja Bertta Ulvion hatuista. Työn toteutti Turun yliopiston kulttuuri- ja perinteentutkimuksen opiskelija Marja-Leena Santanen. Muistoja tallennettiin kahtena eri päivänä ja tietoja välitettiin suoraan Marja-Leenalle. Aineistoista tuotettiin kooste.

Kartunta

Vuoden aikana kokoelmiin otettiin 2 esinettä.

Digitointi

Vuoden aikana kokoelmia ei digitoitu.

vuosi	kpl.	yht.
2014	295	2 719
2015	5	2 724
2016	0	2724

Asiakirja-arkisto

Arkistokokoelmaan on tallennettu kotiseutuarkistoaineistoa, lahjoitusten yhteydessä tullutta arkistoaineistoa sekä museon oman toiminnan tuloksena syntyneitä arkistoaineistoa.

Kotiseutuarkistossa on yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden arkistoja. Suurin osa arkistoaineistosta on luetteloitu, kuvailtu ja pakattu arkistokansioihin, mutta uusimmat lahjoitukset ovat luetteloimatta. Arkiston laajuus on kokonaisuudessaan noin 90 hyllymetriä.

Museolle on tallennettu arkistokuoriin Sastamalan seutuun liittyviä painotuotteita, kuten esitteitä, lentolehtisiä ja lehtileikkeitä. Arkistokuoret on järjestetty arkistokaappeihin aihepiireittäin ja kuoriin on kiinnitetty luettelo sisällöstä. Lahjoitusten yhteydessä tullut arkistoaineisto on sijoitettu museolle arkistokuoriin.

Postikorttikokoelma sisältää Sastamalan seutua kuvaavia kortteja, sota-ajan postikortteja ja eri juhlapyhiin liittyviä kortteja. Suurin osa korteista on lähetetty Sastamalan seudulle. Kokoelma on järjestetty aihepiireittäin.

Lehtileikekokoelmaan on tallennettu museon toimialaan ja seudun merkkihenkilöihin liittyviä lehtileikkeitä. Lehtileikekokoelma on järjestetty leikekansioihin. Uusimmat kerätyt leikkeet on järjestetty aihepiireittäin arkistokuoriin.

Toiminta 2016

Arkistoaineisto siirrettiin museolta Stormin kokoelmatiloihin. Museon vapaaehtoistyöntekijät Raija Lemmetty ja Heikki Laakso jatkoivat aineiston läpikäyntiä Stormissa.

Vuonna 2015 yksityislahjoituksena saadut Tyrvään Mantan reseptit konservoitiin opiskelijatyönä Vantaan ammattikorkeakoulu Metropoliasissa. Työn toteuttivat opiskelijat Jenni Järvinen ja Kirsi Kärki konservoinnin lehtori Päivi Ukkosen johdolla. Reseptien paperikonservoinnista museo sai loppuraportin.

Reseptien innoittama museo käynnisti yhteistyössä oikeuspsykiatri Mika Rautasen kanssa Tyrvään Mantan juhluvuoden 2017 suunnittelun. Tavoitteena oli saattaa kaikki asiasta kiinnostuneet yhteen ja toteuttaa yhteistyönä juhluvuoden ohjelma. Vuoden aikana museo järjesti kaksi avointa suunnittelupalaveria Pukstaavissa.

Kartunta

Vuoden aikana saatiin 5 aineistokokonaisuutta VPL-Pyhäjärvi-kokonaisuuteen. Lahjoittajat: Viljo Paananen, Toivo Hinkkanen, Orjo Pärssinen / Alakylän Pyrintö nuorisoseuran perinnetoimikunnan irtaimistoa, Yrjö Kaasalainen / Yrjö Pennasen jäämistöä, Eeva Hämäläinen.

Valokuvakokoelma

Museon valokuvakokoelmassa on kuvia esimerkiksi Sastamalan seudun rakennetusta ympäristöstä, kansanrakennuksista, perinteisen maatalouden työtavoista ja sisustuksesta, henkilökuvia on runsaasti. Vanhimmat kuvat ovat 1800-luvun lopulta.

Museon kokoelmissa on valokuvia noin 15 000 kappaletta, joista noin 8 000 kappaletta on luetteloitu manuaaliseen kortistoon. Valokuva-arkisto on sijoitettu museolle ja se on järjestetty arkistokaappeihin aihepiireittäin. Kuvat on kiinnitetty taustapahveille, ja niistä on tehty erilliset luettelointikortit.

Kartunta

Vuoden aikana ei tapahtunut kartuntaa.

Digitointi

Vuoden aikana kokoelmia ei digitoitu.

vuosi	kpl.	yht.
2014	2 192	5 504
2015	994	6 498
2016	0	6 498

Käsikirjasto

Käsikirjaston laajuus on noin 10 000 nidettä. Noin puolet niteistä on luetteloitu Pirkanmaan kirjastotietokantaan. Kirjasto sijaitsee museon toimistotiloissa.

Kokoelmapoliittinen ohjelma

Turun yliopiston kulttuurituotannon ja perinteentutkimuksen opiskelija Marja-Leena Santanen (alussa mukana myös Johanna Lumme-Tamminen) teki selvitystyön ”Museokokoelmien muotoutuminen museonjohtaja Esko Pietilän aikana”. Santanen haastatteli Pietilää, kävi läpi Tyrvään seudun kotiseutuyhdistyksen kuin museon arkistoaineistoa. Tulevaisuudessa on ensi arvoiseen tärkeää saattaa kokoelmapoliittinen ohjelmaan loppuun.

2.5.6. Museokauppa

Museon kivinavetan infon yhteydessä toimii pieni museokauppa, jossa myydään kortteja. Heinäkuussa Taitoa Tyrvältä -käsityönäyttely laajensi museokauppakonseptia ja joulukuussa käsityöläiset toteuttivat PääMaja- näyttelyn yhteyteen Tornihuvilaan Joulupuodin.

Vuoden aikana museolle tuotettiin PääMaja-näyttelyn teemoista uusia tuotteita: kolme korttia museon valokuvakokoelmista, Veli-Pekka Bäckmanin piirtämästä kuvasta painettu kortti. Museokaupassa myytiin myös teemaan liittyviä kirjoja. Museokauppatuotteet myydään Pukstaavin kaupan alla.

2.5.7. Viestintä ja markkinointi

Viestinnässä keskityttiin positiivisen vireyden luomiseen museon ympärille. Tavoitteena oli lisätä paikallisten ihmisten kiinnostusta toimintaamme niin paikallismuseona kuin uudenlaisen toiminnan mahdollistajana Pukstaavin rinnalla. Työtä tehtiin etenkin sosiaalisessa mediassa. Tämän lisäksi tehtiin niin sanottua perustyötä eli lähetettiin tiedotteita, jaettiin esitteitä ja julisteita, päivitettiin verkkosivuja ja hoidettiin markkinointia median ja suoramainonnan kautta.

Positiivista mediahuomiota sai etenkin PääMaja-näyttely, josta tiedotimme aktiivisesti myös muihin kuin paikallislehtiin. Yhtenä onnistumisena oli Maaseudun tulevaisuuden tekemä kuvallinen pikkujuttu

näyttelystä. Kritiikkiä olemme saaneet museon verkkosivujen toimimattomuudesta, jotka toimivat Sastamalan kaupungin alla. Verkkosivut koetaan toimimattomiksi.

Museo medioissa

Lähetetyt tiedotteet

10 kpl, lisäksi epävirallisia juttuehdotuksia.

Tiedotustilaisuus

1 kpl

Mediamaininta

27 krt Systemaattinen mediaseuranta vain paikallismedioiden osalta.

Pieniä menovinkkejä ei ole laskettu.

Verkkosivut

Verkkosivut (www.sastamalanmuseo.sastamala.fi)

Ei kattavaa seurantaa, toimivat Sastamalan kaupungin alla

Sosiaalinen media

Facebook-tykkääjät

405 (v. 2015 175)

Näkyvyys parani ennen kaikkea käyttämällä hyväksi paikallisia Facebook-ryhmiä ja keskusteluseiniä, kuten Wanhaa Tyrwäätä ja Vanhaa Karkkua.

Markkinointi

Ostetusta mainostilasta suurin osa oli yhteismainoksia Pukstaavin kanssa. Tästä yhtenä esimerkkinä oli eläkeläisille suunnattu 10 euron hattulounastarjous, joka sisälsi lounaan Kahvila Pukstaavissa ja sisäänpääsyn Pukstaaviin ja Sastamalan seudun museon PääMaja-näyttelyyn.

Yksi osa markkinointiamme on tapahtumien lisääminen erilaisiin tapahtumakalentereihin. Aktiivisimmin käytimme Alma Aluemedian (mm. Aamulehti, Satakunnan Kansa ja Tyrvään Sanomat), Turun Sanomien, museot.fi:n ja sastamalanseudulle.fi:n tapahtumakalentereita. Sastamalan seudun museo markkinoi toimintaansa tiedottamalla toiminnastaan myös suoraan päiväkoteihin, kouluille ja koteihin.

Sastamalan seudun museota markkinoitiin Tampereen Supermessuilla, Vanhan kirjallisuuden päivillä ja Sastamalan harrastemessuilla. Lisäksi museon esitteitä oli mukana kaikilla muillakin messuilla, joihin Pukstaavikin osallistui.

Ostettua mainostilaa

sanomalehdet / aikakauslehdet 9 krt

esitteet 5 krt

2.6. KÄVIJÄMÄÄRÄ

Vuonna 2016 säätiön kolmen yksikön kokonaiskävijämäärä oli 38 573. Kävijämäärä koostuu muun muassa näyttely- ja tapahtumakävijöistä, työpajojen asiakkaista sekä tilavuokraajista. Luvussa ovat mukana sekä omissa tiloissamme järjestetyt tapahtumat että työpajat ja kerhot, joita olemme järjestäneet jossain muualla kuin museoissa. Sen sijaan luvussa eivät ole mukana Pukstaavin museokaupan tai Kahvila Pukstaavin asiakkaat. Osittain yksiköidemme asiakkaat ovat päällekkäisiä – esimerkiksi kun Kirjainstituutti järjestää täydennyskoulutuksia Pukstaavin tiloissa.

Suomen Kirjainstituutin yhteiskävijämäärä oli 1386 henkilöä. Luvussa ovat mukana muun muassa sanataidekerhojen oppilaat sekä kummipäiväkoti ja -kouluyhteistyö.

Pukstaavin yhteiskävijämäärä oli 32 790 henkilöä. Museokävijöitä oli 8 377, joista maksullisia 2026 ja ilmaisia 6311. Näiden lisäksi Pukstaavin kävijämäärään lasketaan asiantuntijapalvelut (32 hlöä), museossa järjestettävien ulkopuolisten tapahtumien kävijät (3171) sekä museon ulkopuolella järjestettyjen näyttelyiden kävijät (21 250).

Sastamalan seudun museon yhteiskävijämäärä oli 4 397 henkilöä. Museokävijöitä oli 4 129, maksullisia 487 ja ilmaisia 3642 hlöä. Näiden lisäksi kävijämäärään lasketaan asiantuntijapalvelut (50 hlöä), museossa järjestettävien ulkopuolisten tapahtumien kävijät (198) sekä museon ulkopuolella järjestettyjen näyttelyiden kävijät (20).

3. TALOUS

Tilikauden kulut

Kulut olivat 459 405,91 €. Tilinpäätös oli 28 013,73 euroa alijäämäinen. Tulokseen vaikutti negatiivisesti henkilöstökulujen ja varsinaisen toiminnan kulujen kasvu.

Tilikauden tulot

Tulot olivat 431 279, 26 euroa.

Yleisavustukset

Säätiölle myönnettiin kolme yleisavustusta yhteensä 431 279,26 euroa.

Lakisääteinen VOS-avustus 5 henkilötyövuoden arvosta yhteensä 128 322 € (- 6114 € vuodesta 2015).

Opetus- ja kulttuuriministeriön Suomen kirjainstituutin avustus 95 000 € (avustus pysyi samana kuin vuonna 2015).

Sastamalan kaupungin yleisavustukset toimintaan olivat yhteensä 208 719,60 € (-2077 € vuodesta 2015).

Toiminta- ja hankeavustukset

Opetus- ja kulttuuriministeriö: Tarinoiden Sastamala -harrastetuntihanke 2016–2017,

25 000 €.

Otavan Kirjasäätiö: 2000 €. Avustus oli tarkoitettu säätiön suunnittelemaan Tatu ja Patu -näyttelyn toteuttamiseen. Koska näyttelyyn ei saatu muita avustuksia, Otavalta saatiin lupa käyttää avustus lainattavan satusalkun tuottamiseen. Salkku toteutetaan vuonna 2017.

Kirjan Ystävät -kampanja

Yrityksille ja yhteisöille suunnattu ja vuonna 2013 käynnistetty varainhankintakampanja tuotti vuonna 2016 yhteensä 584,07 euroa.

Yritys- ja yhteisökampanja perustuu verohallinnon 9.10.2013 tekemään päätökseen, jossa veroviranomainen on nimennyt säätiön vuosiksi 2014–2018 ”sellaiseksi tuloverolain 57 §:n 1 mom 2 kohdassa tarkoitetuksi säätiöksi, jolle tehdyn vähintään 850 euron ja enintään 50 000 euron suuruisen rahalahjoituksen toinen yhteisö saa vähentää tulostaan verotuksessa” päätöksessä määritellyin rajoituksin.

Kirjan ystävät -varainhankintakampanjan kohdistamiseksi myös yksityisille haettiin rahankeräyslupahakemus ja avattiin sitä varten erillinen pankkitili. Rahankeräyslupapäätös POL-2014-17523 saatiin 23.3.2015.

4. HALLINTO

Säätiön hallituksessa on yhdeksän jäsentä. Hallitus valvoo ja johtaa Suomen kirjainstituutin säätiön toimintaa noudattaen säätiölain ja -asetuksen sekä museolain ja -asetuksen määräyksiä ja sääntöjä.

Suomen kirjainstituutin säätiön hallitus

Vuonna 2016 hallituksen puheenjohtajana toimi tutkija **Annamari Arrakoski-Engardt** ja varapuheenjohtajana Aamulehteä edustava Lännen median päätoimittaja **Matti Posio**.

Jäsenet: **Toimi Jaatinen**, tuotantojohtaja, Tampereen kaupunki
Jari Andersson, rehtori, Sastamalan kaupunki
Hannu Nikkilä, Sastamalan kaupunki
Vilja Pylsy, yrittäjä, Hämeenkyrön kunta
Jukka-Pekka Palviainen, kirjailija, Suomen kirjailijaliitto ja Suomen Näytelmäkirjailijaliitto
Katja Leino, viestintä- ja markkinointijohtaja, Suomen Kustannusyhdistys
Pirjo Hiidenmaa, tietokirjallisuuden ja kirjoittamisen professori, Suomen kulttuurirahasto ja Tieteellisen seurain valtuuskunta

Hallitus kokoontui vuonna 2016 yhteensä seitsemän kertaa. Sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 14. huhtikuuta ja syyskokous 27. lokakuuta.

5. TULEVAISUUDEN NÄKYMIÄ

Kulttuurilaitoksille suunnatun julkisen tuen niukkeneminen tuo haasteita ei vain museoille vaan koko kulttuurikentälle. Tulevaisuudessa tulee miettiä yhä enemmän yksityisen tuen mahdollisuutta esimerkiksi sponsoriyhteistyönä. Myös omavarainhankintaan tulee kiinnittää huomio.

Säätiön yksiköiden toimintaa tulee selkeyttää ja töiden resursointia ja suuntaamista on arvioitava uudelleen. Uusien tuotteiden ja palveluiden lanseeraaminen tulee olla suunnitelmallista, perustelua ja saavutettavaa. Palvelujen ja toiminnan näkyväksi tekeminen edellyttää tiedotukseen ja markkinointiin panostamista.

Tulevaisuudessakin säätiössämme yksi avainsana on yhteistyö. Yhteistyötä voidaan tehdä niin paikallisesti, maakunnallisesti kuin valtakunnallisestikin. Pienimmillään se voi tarkoittaa yhteistä markkinointia tai yhteisiä tapahtumia, mutta yhteistyötä on mahdollista tehdä myös näyttelyiden tai juhlavuosien suunnittelussa sekä erilaisten verkostojen rakentamisessa.